

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност *ДОЦЕНТ*
по специалност *Филология 2.1. Български език* за нуждите на Секцията по
етнолингвистика,

съгласно обявата в ДВ № 22 от 15.03.2019 г.

с кандидат: Калина Стефанова Мичева-Пейчева, гл. ас. д-р в Секцията по етнолингвистика

Автор на становището: Елка Мирчева, проф. д-р в Секцията за история на българския език
Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Калина Стефанова Мичева-Пейчева.

Д-р К. Мичева-Пейчева се представя с научната си продукция за периода от времето
на избора ѝ за *главен асистент* през 2011 г. до 2018 г. – 37 научни труда. Сред тях е са 3
самостоятелни и 2 колективни монографии, 7 студии, 32 статии и 5 рецензии и хроники.

К. Мичева участва активно в научната дейност на Секцията по етнолингвистика.
Във връзка с конкурса тя отчита участие в 12 проекта (8 от тях завършени и 4 текущи), като
4 са международни. В представения отчет са отбелязани 23 участия на научни форуми у
нас и в чужбина.

Подробната справка за количествените показатели, оценяващи дейността на
Мичева-Пейчева според приетите от БАН и ИБЕ наукометрични показатели, показва
значително превишаване на минималните изисквания по определени показатели.

От самото начало на научното си развитие К. Мичева е привлечена от една
сравнително нова езиковедска дисциплина – етнолингвистиката, в която моделът на
бинарността е основен инструмент за цялостен диахронен и синхронен анализ на
културните и езиковите феномени. На тази тема е посветена докторската ѝ дисертация
Сблъсъкът на чистотата и нечистотата, публикувана през 2013 г. (№ 3), която в
адаптиран вид излиза и на руски език (№ 2).

В по-късните си трудове К. Мичева разширява значително обекта на своето
изследване. Стабилното класическо образование ѝ позволява да излезе от рамките на
традиционната култура и да насочи своите дирения към българската средновековна култура.
Резултат от такава разработка е представеният за хабилизационен труд *Етнокултурната
бинарност в средновековната българска литература* (№ 1). Той е посветен на опозицията
чист / нечист, която е значим елемент от бинарността и влиза във взаимодействие с
противопоставянията *сакрално / профанно*, *добро / зло*, *свое / чуждо* и под. Използвайки
комплексен метод на анализ авторката избира като изворов материал за своето изследване
ключови моменти от развоя на старобългарската книжнина и език – корпуса от класически
старобългарски паметници (КСП), произведенията на Патриарх Евтимий, апокрифната
книжнина и новобългарските дамаскини от XVII–XVIII в.

Напълно очаквано в КСП културните концепти се оформят под влиянието на официалната религия, но се прехвърлят и към традиционната култура, като трансформират по-древни митологични представи за опозицията *чист / нечист*.

При избора на творбите на Патриарх Евтимий К. Мичева с основание изхожда от тезата, че исихастките идеи в една или друга степен влияят върху всички елементи, които изграждат картината на света. Направеният анализ ясно очертава приликите и разликите с КСП, като слага особен акцент върху иновационните елементи.

Главата за апокрифите заслужава да бъде оценена по достойнство, защото всеки един от масивите от текстове поставя различни проблеми пред изследователя. Направеният анализ позволява да бъдат открити специфичните реализации особено на концепта *нечистота*, който в апокрифната книжнина дава път на архетипни представи.

Следващата стъпка в мащабната картина на средновековната българска книжнина, очертана от Мичева, са новобългарските дамаскини. Традиционно тази книжнина се разглежда от лингвистична гледна точка, за която особено важна е появата на феномена *книжовен език на народна основа*. Напълно основателно авторката ги разглежда като резултат от принципно нов поглед към средновековната литература, при който се отразяват настъпилите промени, в резултат на които основните ценности на официалната религиозна доктрина стават част от бита и ежедневието на хората. Прецизният анализ на Мичева показва как сакралното не се принизява, а се вписва по естествен начин в рамките на профанното, като доближава читателя и слушателя от XVII в. към християнския идеал.

В монографията на К. Мичева семантичната опозиция *чист / нечист* се откроява ясно за първи път в научните изследвания. Тя е представена в развитие през вековете и в различни по тип произведения на „високата“ и „низовата“ литература.

Една от водещите теми в научното творчество на кандидатката е попълването на езиковата картина на българския език чрез анализа на избрани концепти. Безспорно водещо място в представените публикации заема концептът *чист* и множеството му конкретни реализации както в традиционната култура, така и в средновековната българска книжнина (№№ 37, 29, 36, 21, 23, 35, 13, 9, 27).

Сериозно място сред приносите ѝ заемат изследванията на концептите *свобода* (№№ 18, № 8, № 19, № 25, № 32), *любов* (№ 7), *нация* (14), както и опозицията *свой / чужд* (№№ 12, 28, 24).

Специално държи да отбележа серия трудове, посветени на езика на скръбта в некролога от гледна точка на лингвистиката и лингвокултурологията (№№ 10, 20, 34). К. Мичева изгражда тези свои изследвания, като започва от Древността, преминава през Античността, спира се на вестникарските некролози от Възраждането, за да предложи своя лингвокултурологичен анализ на днешните улични некролози и своеобразния жанр на пародийния некролог.

Участието на кандидатката в проекта *Речник на народната медицина* дава богат материал за народните названия на болести, на които тя посвещава своя разработка (№ 26). В традиционната представа за света болестите се причиняват от зли сили, на които от незапомнени времена хората се мъчат да противодействат. Особено интересни са

анокрифните молитви, които дават обилен материал, към разработката на който К. Мичева-Пейчева проявява подчертан интерес (№№ 11, 30, 22).

Специално искам да отбележа работата на кандидатката в проекта *Музикалният свят на българина в лексикалната система на българските диалекти (етнокултурни аспекти)*, който насочва д-р Мичева към разработването на темата за народните названия на ударни, духови и струнни инструменти (№№ 17, 15, 16, 31). Част от заглавията са в съавторство с доц. Марияна Витанова.

Цялостната дейност на д-р К. Мичева-Пейчева няма да бъде представена пълно, ако не бъдат отбелязано както активното ѝ участие в образователните проекти на ИБЕ *Написаното остава* и *Заедно напред*, така и множеството лекции, медийни изяви и интервюта за популяризиране на научните постижения.

Гл. ас. д-р Калина Мичева-Пейчева е изграден учен със собствено утвърдено място в изграждащата се българска етнолингвистика. Класическото образование, специализацията в областта на културологията и културната антропология са предпоставка за по-широк поглед върху всяка една избрана от нея тема и обогатяват чисто лингвистичните наблюдения, допълвайки картината на света на българския език.

Гл. ас. д-р Калина Мичева-Пейчева напълно покрива критериите за заемането на академичната длъжност *доцент*. Като имам предвид това предлагам на почитаемото НЖ да присъди на гл. ас. д-р Калина Стефанова Мичева-Пейчева академичната длъжност *доцент*.

09.06.2019 г.

Проф. д-р Елка Мирчева